

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrata:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " " 2 "
15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
administracija in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Kako je s pogodbo?

Dasi vojska povsod glavno pozornost zbuja in vse radovedno popraša, kaj je novega na bojiščih, vendar ne smemo pozabiti na svojo domovino, ki se sicer ne bojuje z vnanjim sovražnikom, pa je v notranjem razdvojen v dve stranki, ki si srdito nasprotujeta in njeno vnanjo moč slabite. Ko je bil pred 10 leti bivši minister Beust dovršil pogodbo med Cislom in Translo s tem, da je Madjarom dovolil vse, kar so zahtevali, peli so mu slavo raznoteri liberalni listi nemški in madjarski, neki vnanji list pa je takoj sprevidel, da ta pogodba Avstrije ne bo vtrdila in zedinila, ampak jo spravila v veliko nevarnost, ter je Beusta vsled tega imenoval pogrebca Avstrije. Tako daleč sicer še nismo prišli, da bi bila naša država že pokopana, vendar pa se je vse pričalo, da tako ne more dalje ostati, kakor je bilo zadnjih 10 let, če države nečemo spraviti v nevarnost, in da se morajo zadeve naše zboljšati.

Vse je željno pričakovalo trenutka, ko bode našim državnikom dovoljeno od Madjarov nam naloženi jarm otresti in za nas vgodnejšo pogodbo skleniti. Enaka misel je pa navdajala tudi Madjare, nezadovoljni z dosedanjimi ugodnostmi, ki so jih po milosti Beustovi uživali, hoteli so pri ponovljenji pogodbe še nekoliko bremen zvrniti na naše rame in si na naš račun stanje svoje zboljšati, kar se je pa še našim sicer proti Madjarom jako odjenljivim ministrom zdelo tako preveč, da je ministerski

predsednik Auersperg liberalnim poslancem rekel: „Vemo, kaj Madjari hočejo, pa nečemo jim dovoliti ničesa“.

Ker bi pa do sprave nikdar ne prišlo, če bi nasprotnika nekoliko ne odjenjala, vnesli ste se obe vladi misleč, da bosta tudi državna zboru prišla k temu spoznanju ter pritrdila nasvetom vladinim. Ogerski minister Tisza bi bil gotovo to tudi dosegel, ker je bil gledé dotičnih obravnjav v vedni dotiki z večino zborov, dasi je tudi na Ogerskem neka radikalna stranka, ki želi popolnoma razdvojitve Cisle in Transle, ki naj bi imeli le obe skupnega vladarja; našim ministrom pa se to občevanje z državnim zborom ni zdelo potrebno, oni so delali na svojo roko, in če so jih naši poslanci v tej zadevi kaj vprašali, dobili so navadno odgovor, da bode vlada varovala korist takraj litavskih dežel, ter jim ne nakladala hujših bremen. Konečno se je pa vendar le pokazalo, da bi bila morala naša polovica Madjarom odvzeti še nekoliko butare, zato državni zbor ministerskim predlogom ni hotel pritrditi, dasi je ministerstvo žugalo odstopiti; obravnave o novi pogodbi so se razbile, državna zbor sta se razšla na počitnice in ni dosti upanja, da bi po počitnicah bila srečnejša, ker je ogerski minister Tisza boje rekel, da s sedanjo takraj litavsko stranko noče imeti nič več opraviti.

In vendar se pogodba mora dognati in kmalo dognati, ker notranji prepričanje državi vso veljavo in jo ovira, da se pri velevažnih vnanjih dogodkih, ki se gode na njeu mejah, ne more tako prosto in ponosno gibati,

kakor bi se državi spodobilo, ki hoče med evropskimi velevladami še vedno kaj veljati in imeti odločilen glas. Po listih je šla zaradi tega te dni novica, da bode grof Andrassy posredoval pri pogodbi, kakor je svoje dni posredoval Beust. Koliko da je bilo to posredovanje Beustovo vredno, in kaj nam je prineslo, povedali smo že v začetku, tu le omenimo, da posredovanje Andrassyjevo bi bilo za nas še nevarnejši, ker Andrassy je Madjar in še vnanjo politiko obrača tako, da bolj Madjarom ugaja, kakor pa skupni državi. Tudi nam ni jasno, kako da bi Andrassy več vedel in bolj pravo zadel kakor pa možje, ki so dosedaj vodili dotične obravnave in gotovo tudi pri Andrassyju že sveta iskali. Se ve, da se tolažijo z nado, da se boste stranki vendar le porazumeli, ker ste se sprli zaradi jako majhne svote. „Res je ta svota tako majhna, piše „Reform“, da Cislom z njo veliko ne zgubi, Ogerska pa veliko ne pridobi, ali ravno to, da ste se zaradi tako majhne svote tako zelo sprli, priča, da se sedanji sistem ne more držati“. Premenite tedaj najprej sistem tako, da bo pravičen vsem narodom, potem se bodo narodi lahko porazumeli in porazumljeni bo stanovito; dokler bode pa pogodba ugajala le dvem ali morebiti celo le eni (madjarski) stranki, toliko časa se država ne bode okrepila in bode čez nekaj časa v ravno tistih zadregah kakor je sedaj, če se ji tudi posreči srečno odpraviti sedanje težave.

Hercegovina, njeni begi in raja.

Hercegovina dobila je sedanje ime od svojega prvega vojvoda (Herzoga) Štefana Kosariča (Cosaccia). Prej bila je dežela razdeljena v tri posebne dele, katerih severni, kakor je razvidno iz kraljevih naslovov na pisnih srbskih in ogerskih, se je imenoval Rama, srednji, kjer so zdaj Mostar, Blagaj in Stolec, po spričevalu Konstantina Porphyrogmeta, Marka Orbina, Kalančiča in drugih pisateljev, pa Zaholmič, Zahlivnije, Humska, Holmska, tretji južni, kjer je sedaj okraj trebinjski po spričevalu ravno tistega Konstantina Porphyrogmeta, Celdrena in drugih pa Terbunia ali Kavalia. Njihove meje so segale do reke Narente, na zahodu pa do jadranskega morja, kar je vsaj razvidno iz popisa Konstantina Porphyrogmeta, ki k mestom Zaholmiškim prišteva tudi sedanje dalmatinsko pomorsko mesto Ston (Stagno), k terbunskemu okraju pa Resno ali Risno, (sedaj malo vasico dalmatinsko v kotorskih Bokih.)

Kot del starega Ilirika bile so te dežele naseljene s prebivalci trakiškega kolena; če so med njimi bivali tudi slovanski narodi v družbi z Avari in Goti, bilo je njihovo število le majhno. Še le v prvi polovici sedmega stoletja, ko so se od Bulgarov spodrinjeni

Besi ali Bosi iz Spodnje Mezije preselili in naselili v današnji Bosni, od Karpat prišli Hrvatje pa zasedli pomorje jadransko, naselili so se v Rami, Zaholmiči in Terbuniji zgolj slovanski rodovi.

Sprva bili so pod višjo oblastjo bizantinskih cesarjev; po smrti cesarja Heraklija pa so njihovi župani postali neodvisni. Pa ta neodvisnost ni bila niti stalna niti dolgotrajna. Vsled notranjih preprirov in bojev z Grki prišli so sedaj pod oblast Dalmatincev, sedaj pod oblast Bulgarov za časa bulgarskih kraljev Samuela in Janeza, zdaj zopet pod oblast Hrvatov in Ogrov, tako da je v teku treh do štirih stoletij silno težko slediti njihovi zgodovini.

Od 11. stoletja sim pa so poročila o teh deželah bolj zanesljiva. O Rami in Zaholmiču se poroča, da so ji bosenski bani, ko so postali neodvisni, podvrgli svoji vladi. Bosenski ban Bariš je l. 1154 županu Demiu vzel večji del Zaholmiča in Terbunije ter ju združil z Bosno. Dasi so se otroci Braniavina kmalo zopet odtrgali od Bosne, polastil se je bosenski ban Štefan IV. vnovič teh dežel, in ko se je za njim Tvartko dal oklicati za bosenskega kralja, dobil je v roke tudi Ramo.

Od tistihmal je bila sedanja Hercegovina zedinjena z Bosno, upravnštvo pa se je bilo

izročilo hiši Hraničevi. Vlatko Hranič, sin Vuka Hrana, župana Rudinskega, rojen okoli l. 1349, prejel je od bosenskega kralja Tvartka I. čast višjega vojvoda in je l. 1349 srbskemu caru Lazarju na Kosovem polju hitel na pomoč zoper Turke. Ko so bili ti premagali Srbe, razsajali so po Bosni, pa 20. julija ravno tistega leta, premagal jih je Vlatko sijajno in zapodil iz Bosne. Kralj je velikodušno obdaril vojvoda ter mu prepustil Zaholmič v dedinsko oskrbovanje. Čast očetova prešla je na najstarejšega Vlatkovega sina Sandala, ki se je 1410 bojeval zoper ogerskega kralja Sigismunda.

Za to zmago čez Ogrce podelil mu je kralj Ostoja tudi Ramo, ali vojvodstvo sv. Save v dedno oskrbovanje. Sandal je umrl l. 1435 brez otrok in njegov bratič Štefan, sin Vukša, družega Vlatkovega sina, prevzel je vladarstvo čez Ramo in Zaholmič. Štefan premenil je svoje prejšnje ime Hranič v Kosač (Cosaccia-Kosarič) po svojem rojstnem kraju ter je od nemškega cesarja Fridriha dobil čast vojvoda (Hercoga) in odtistihmal dobila je Rama in Zaholmič ime Hercegovina.

Štefan je razširil svoje posestvo na izhodu do Novega pazara, na zahodu pa do Dubrovnika, ter je zaradi tega s sosednimi vladarji, zlasti pa z Dubrovničani imel veliko preprirov. Pozneje se je njegov sin Vladislav zoper njega

Z bojišča.

Kakor smo že zadnjič povedali, osvojili so Rusi trdnjavo Nikopolis in Turke prisilili, da so se umaknili proti Plevnu, kjer vojna Osmanova stoji. Četa kozakov se je 13. t. m. brez boja iz Trnova podala čez Balkan ter je pri Jeni-Sagru zadela na železnico, ki iz Drinopolja proti balkanskim pokrajinam pelje v Jamboli. Druga četa ruskih vojakov sledi kozakom proti Slivnu. Turki balkanske soteske Demir Kapu niso bili zasedli, najbrže nalašne, da bi Ruse mirno pustili čez Balkan in Angleže prisili k vojski, ker se je v Londonu reklo, da s prehodom Rusov čez Balkan pride za Angleže čas dejanske vdeležbe. 14. t. m. je general Gurko zasel mesto Kankioi; 300 nizamov, ki jih je tam zasačil, pobegnilo je v vas Konaro.

Iz Trnova se o zadnjih dogodkih 14. t. m. vravno poroča: Danes se je odprla telegrafična zveza s Trnovim. 12. t. m. je višji poveljnik došel v Trnovo in je bil od prebivalcev navdušeno sprejet. Jantro so Rusi že od 7. t. m. zasedli brez boja. Predna straža se je pomaknila na desni breg. Muhamedanci povsod pobegnejo, še preden turški vojaki dojdejo. Do 11. t. m. bili so le majhni boji, 11. pa je Vosnosenskiyev polk zadel na turški transport, ki ga je spremljalo 1500 vojakov pri vasi Čarkoi, pa ker so se Turki umaknili za vozove, jih Rusi niso mogli pregnati. Še le popoldne ob 5. uri, ko sta jim na pomoč prišla 2 husarska in en kozaški oddelek, so Turki pobegnili ter Rusom prepustili 300 voz in 10 vjetnikov. Mrtvih je Turkov ostalo 50. Rusov je bilo ubitih 9, ranjenih 16; pogreša se jih pa 5 vojakov in 1 polkovnik.

Iz Carigrada se poroča, da se drinopoljski poveljnik Reuf paša pripravlja, da bo Ruse prijel. Vsled tega pošiljajo v Drinopolj vojakov, kar le morejo. 16. t. m. se celo naznanja, da je res nazaj zapodil 18 ruskih batalijonov, ki so pridrli skoz železna vrata. Železnica med Varno-Ruščukom gre samo še do Razgrada. Mehmet Ali paša je odšel v Niš. Iz Aleksandrije je te dni zopet 3000 Egiptčanskih vojakov odšlo v Carigrad. V Nikopolisu so Rusi zajeli 2 paši in 6000 vojakov.

Turki so se 12. t. m. začeli pomikati nazaj proti reki Lomu, ki se pri Ruščuku steka v Donavo, ker so Rusi pri Bjeli prekoračili Jantro, (ki se ne daleč od Sistova steka v Donavo) in bi bila sicer vojna turška odrezana od trdnjav, na ktere se Turki najbolj zanašajo. Tudi nameravajo pri Drinopolju zbrati novo armado iz ostankov vojne Suleimanove, ki se je 6. t. m. odpeljala iz Albanije proti Carigradu, in Ruse potem na večih krajih ob enem prijeti ter jih prisiliti, da se vrnejo nazaj čez Donavo. Rusi se bodo pač vrnili čez Donavo, ali poprej bodo dovršili nalogo, ki so si jo stavili; na stran pustivši turške trdnjave jo bodo vdarili naravnost proti Carigradu, kjer so zdaj že skoraj na polu pota. Sicer pa bodo Rusi tudi pri trdnjavah Turkom dali dovolj opraviti, in poroča se, da se bodo bombardiranje Ruščuka kmalo pričelo.

Iz Črnegore se naznanja, da hoče knez Nikolaj precej vdariti v Hercegovino in znova pričeti boj, kakor hitro del turške vojne odide proti Drinopolju. Na meji Črnogorski ostalo je le 38 turških batalijonov, in namesto da bi jih Ali Saib peljal v Hrcegovino, dobil je povelje odriniti v Sienico na meji srbski. To kaže, da Turki Hercegovino smatrajo že za zgubljeno in da se jim še vredno ne zdi jo več braniti. Ali morda to delajo zato, ker se zanašajo na pomoč avstrijsko? Iz Dalmacije se namreč naznanja, da se tam zbrana avstrijska vojna pomoč proti meji, ktero bode boje pri Bihaču prestopila; in tudi ob Savi so vojni oddelki avstrijski neki pripravljeni, da prekoračijo mejo turško. V Cetinji pričakujejo kneza Petra Karadjorjeviča, ki je v Bosni načeloval vstajniški četi in ki hrepeni po prestolu srbskim. 14. t. m. je četa Luka Petkoviča prišla Celetiče in Lišane in jih vzela.

Iz Azije se naznanja, da 100.000 mož hiti vojni ruski na pomoč. Tergusakov je res osvojil Bajazid in Kurde spred mesta pregnal, a zaradi obilnih mrtvih trupel je zrak tako osmrjen, tudi je mesto tako razdjano, da mu ni bilo mogoče ostati v mestu ter se je umaknil proti Karabovlaku pri Araratu.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 18. julija.

Cesar so se 16. t. m. iz Muhihovega vrnili nazaj na Dunaj.

Z Dunaja se piše madjarskemu listu „Nemzeti Hirlap“: „V dobro podučenih krogih vedo, da je država imela take stroške, ki v proračunu niso vrsteni. Dalje vedo, da ti stroški, ki so se porabili za vzdrževanje južne vojne, za napravo večih magazinov, za pomnoženje vojaških vlakov in za boljše straženje na nevarnih krajih, znašajo toliko milijonov, da bi redni proračun za to ne zadosteval.“

Vnanje države.

Angleška vlada je turško vprašala, bi li ne hotela dovoliti, da bi se njeno brodarstvo smelo ustavljati v Gelibolu (Gallipoli); pa Turčija je odgovorila, da ne bode nobeni vnanji vladi dovolila prehoda skoz Dardanele razun ladijam zaveznikov svojih proti Rusiji.

Grška zbornica bila je po poročilu „Reut. off.“ s kraljevim dekretom zaključena.

Francoska vlada je prefektom naznanila, da bode le tiste kandidate pri volitvah za narodno skupščino podpirala, katerih načela so za spravo in zedinjenje vsih konservativnih strank. Bonapartovci so hoteli pri volitvah podpirati Mac Mahona, pa mladi Napoleon je rekel, da morajo javno ostati pri svojih načelih.

Izvirni dopisi.

Iz višnjegorskega okraja,

15. julija. Nekteri katoličani se še vedno ne morejo sprijazniti z Rusijo, ter nam zlasti razkolništvo rusko kažejo kot veliko zločinstvo. Res je bil Focij prevzet, napihnen, častiljen škof. On je tista zvezda 9. poglavja apokalipse, ki je padla z neba cerkvenega na tla zemeljske. S tem je zaznamovana njegova prejšnja slava, ker je bil eden najbolj učenih mož, in pozneja kazen, obedvojna velikanska. Izobčenje Focijevo bilo je pa le osebno, ne splošno cele cerkve orijentalne. Še le za njim je razpor med obema cerkvama čedalje več prihajal, tako, da zdaj že več stoletij obža-

vzdignil, in Štefan je moral zdaj turškega sultana, zdaj ogerskega kralja na pomoč poklicati, da je pomiril svoje dežele. Štefan je umrl l. 1466 zapustivši 3 sine, katerih najmlajši se je bil kot zastavljenec izročil sultanu, kjer se je poturčil, druga dva pa, Vladislav in Vlatko, razdelila sta Hercegovino med seboj. Ta delitev bila je za deželo pogubljiva. Sultan Bajazet II. je l. 1483 napadel Hercegovino, pregnal brata in deželo podvrgel svoji oblasti.

Naslednja zgodovina Hercegovine nima nobenih politično važnih dogodkov in se sme le še imenovati zgodovina vednega zatiranja naroda srbskega po samovoljnem vladarstvu vezirjev in pašev.

Sedanja Hercegovina obsega okoli 300 štirjaških milj in meji proti jugu na Albanijo in Črnogoro, proti zahodu na Dalmacijo, proti severu na Bosno (turško Krajno ali pravo Bosno), proti severo-izhodu pa na bosensko ožino, ki Hercegovino loči od knježevine srbske, proti izhodu pa na okraj novipazarski. Glavne gore so Šardak, t. j. zahodni hrbet Balkana na meji Albanski, pa gore jadranske (Montes adrii), ki se na severo-zahodu od Šardaka vlečejo proti Dalmaciji in pravo Bosno delé od Hercegovine. Mnogobrojni izrastki teh gora, ki se na vse strani po deželi raztegujejo,

obdajajo vode, med katerimi je Narenta največja. Te od visokih hribov jako stisnjene vode velike škode napravijo, kadar sneg kopni, in cele pokrajine zalijo, ki se zaradi tega imenujejo livade, ter za več mesecev zabranijo občenje med ljudmi.

V političnem oziru je Hercegovina razdeljena v 15 okrajev ali nahij, med katerimi sta Blagaj (tudi Hercegovina imenovana) z mestom Blagaj, ki je bilo glavno mesto prvega vojvoda (hercoga) Štefana Kosača, pa Mostar s sedanjim glavnim mestom Mostarom. To mesto je bilo po spričevalu Maura Orbina l. 1440 sozidano od Gosta Radiva, najvišjega hišnega dvornika Štefana Kosača, in je ime dobilo od imenitnega mosta čez Narento, ki je tako visoko nad reko obokan, da se največje ladije pod njim lahko sprehajajo.

Več nahij je jako rodovitnih, kjer obilno rastejo raznovrstna žita, zlasti ječmen in turšica, ki ju prebivalci najbolj potrebujejo. Rajž sejejo še le od l. 1834 sim. Razun tega se Hercegovinci še pečajo s prideljevanjem pavole, indiga, barvenih rastlin, lanu, konopelj, in v zahodnji Hercegovini razun kmetijstva tudi še z vinorejo in čebelarstvom. Dasi vojaški duh prebivalcev ni posebno pripraven za poljedelstvo, vendar v Hercegovini v dobrih letih

živeža ne primanjkuje. Če bi imeli Hercegovinci evropske nazore o poljedelstvu ter bi si upali pomnožiti svoje imetje, bi pač nikdar ne slišali o kakem pomanjkanju; ker so pa prepričani, da jim (Turki) več ne pusté kakor le toliko, kolikor v lastni živež potrebujejo, včasih pa še toliko ne, in ker jih dostikrat obiskuje tudi suša, velikokrat trpé hudo pomanjkanje in skoraj nobeno leto ne preide, da bi v sosedno Bosno ne pošiljali po žito. Z živinorejo pečajo se bolj prebivalci severno-zahodnih goratih okrajev, kupčijo pa imajo Hercegovinci s pomočjo dubrovniških kupcev s Trstom in Benetkami, kamor pošiljajo vosek, volno, kože in živino, od katerih pa dobivajo sukno, platno, volnato in svilnato blago, jeklo, cin, sladkor, kavo itd.

Obrtnijski in rokodelni izdelki so še na jako nizki stopnji in se ozirajo le na domače potrebe. Ni res, kar se je pogostoma trdilo, da bi v Mostaru kovali lepe sablje. Sploh kar rude zadeva, se ne nahajajo v Hercegovini, in kar se pripoveduje v bogatih srebrnih, železnih in bakrenih rudokopih, o rekah z zlatim peskom, velja od Bosne, ne pa od Hercegovine, kjer se pa v obilnosti nahaja marmor in premog.

(Konec sledi.)

lujemo razkolništvo orijentalno, posebno rusko zaradi velicega naroda slovanskega, kterege pokrovitelj je mogočni car ruski.

Ali razkolništvo rusko je tako blizo ednosti sv. Rimske cerkve, da ko bi ne bila nemila smrt prerano zadela cara Aleksandra I., bi že zdavnej vrni Rusi popotvali v Rim. Porazumljenje Rusije z Rimom potrebuje le vernega, učenega, zmožnega moža in slaba nit ruskega razkolništva bo mahoma pretrgana. Narod ruski večinoma živi v nezavednem razkolništvu in je bolj veren, kakor zapadni narodi, in vladar njegov vernejši kakor zapadni vladarji. Kedaj smo čuli, da bi bil ruski car oropal cerkev orijentalno? Ali pa mar ni v imenu vernega italijanskega naroda katoliški kralj napadel sv. rimske cerkve in že toliko let žali čast, prostost, neodvisnost in posestvo poglavarja cerkvenega? Mar ni ta italijanski cerkveni rop velik brun v našem zapadnem očesu? Rusija in njeni velikodušni car se tedaj nima bati primere z zapadom, kar potrди tudi oklic cara Aleksandra do naroda bulgarskega, in čestitati moramo Rusiji, da ima tolikanj dobrega, krotkega in izvrstnega vladarja.

Pa mi kdo poreče: Kako more zvest in katoliški Avstrijanec tako hvaliti cara in narod ruski? Prav lahko. Povejte, kedaj je Rusija Avstriji kakšno škodo učinila? Mar pri Vilagosu leta 1849, ko je obstanek Avstrije rešila? Ali pri Lipsiji leta 1813, ko je pomagala Napoleona Prvega zmagati? Ali pri delitvi Poljske, ko je nam lepo kraljestvo podarila? Nikdar ne bote našli dôbe, v kateri nam bi bila Rusija sovražnica, temveč vselej je bila ona najboljši prijateljica, zaveznica, pomočnica Avstrije!

Kaj pa preganjanje Poljakov, zopet poreče kdo, ali ne obsoduje vlade ruske? Pa tudi tukaj se ni bati Rusiji in njeni vladi primere z zapadom. Irski narod, angležki in škotiški katoliki, katoliški Nemci, Italijani, Španjolci itd. trpijo eni že 300, drugi 200, tretji že več let več krivice, kot Poljaki na Ruskem. Poljaki so principijelni politični nasprotniki Rusije. Poljaki hočejo uničiti Rusijo, pa je ne morejo. Poljskega kraljestva ni pokopala Rusija, temveč poljska ustava, poljska zmešnjava, poljske prekucije in predrznost, poljski značaj, židovski kapital itd. Poljaki ne poznajo svoje katoliške dolžnosti, ktero je nekdaj spoznal kršanski Rim, kedar je leta 476 p. Kr. stara rimska vevlast propadla, kakor poljska leta 1772. Rim je znal divje narode k pravemu Bogu obrniti in s sveto cerkvijo zediniti. Poljaki pa ne znajo kršanskega naroda ruskega sebi prijatelja narediti, marveč vedno preže na priliko, da bi se odtrgali od njega. Mar zamore ruska vlada s takovim podložnikom nježno ravnati? Ne more. Da pa Rusija ima čut za zatiranje narode, za pravo in pravico, to nam jasno priča poslednji oklic ruskega cara narodu bulgarskemu, kjer pravi: „Vsakemu hudodelstvu sledila bo kazen za petami. Življenje, svoboda, čast in premoženje vsacega kristjana — branilo bo naše orožje itd.“

Slednjič nas plašijo z orijentalno cerkvijo, s pravoslavno vero in disciplino, katerih se Rusija drži. Tukaj smo na širokem duhovnem cerkvenem polju, in pisatelj teh vrstic je celo leto to reč prebiral in premišljeval, ter našel, da Rusija je boljši, kakor njen glas, in gotovo bo zaradi verske gorečnosti svoje pri Bogu našla milost, da bode prišla v hlev Kristusov in bo z nami vred imela enega pastirja.

Za zdaj pa je to ne ovira, da ponosno kakor nekdaj Konstantin zoper Maksencija,

tako sedaj zastavo sv. Krlža nese proti položaj mesecu turškemu.

Iz metliškega okraja, 14. julija. Nasprotniki naši so pri volitvah za deželni zbor tako na skrivnem ravnali, da še le sedaj pridejo na dan pripomočki, katerih so se pri svoji agitaciji posluževali. Te dni mi je med drugim v roke prišel v Ljubljani pri Kleinmajerju in Bambergu natisnjen od več volilcev (?) na svetlo dan oklic, ki je vreden, da ga objavim. Glasi se od besede do besede: „Kmečki volilci črnomeljski in metliški! Koga bomo volili v kranjski deželni zbor? Do zdaj nas je zastopal kmet iz naših krajev, večkrat je povzdignil svoj glas o revah in stiskah Belih Kranjcev, pa to vse ni nič izdalo. Zmeraj večje so narasle naklade na visoki cesarski davek za deželne potrebe, joj in prejoj je za uboze kmeta. Kakor se sliši, je zadnji deželni zbor celo sklenil, novo norišnico za kake 300.000 gld. zidati. Kam bomo prišli z takimi dragimi stavbami? Tudi nam bo od samih davkov in naklad znoréti. Sè zastopnikom toraj iz kmečkega stanu nam ni bilo nič pomagano. Ljubljanski národní kolovodje zdaj nam nasvetujejo, naj volimo gospoda Navratila iz Metlike kot izvrstnega narodnjaka v deželni zbor. Pa ravno taisti ljubljanski gospodje so nam pred nekimi leti národno banko „Slovenijo“ prav toplo in drago na srce položili; ta národna ustanova je požrla več 100.000 gld., cel lep denarček iz žepa uboze kmeta za zavarovanje pri tej banki je šel rakom žvižgat. Nimamo toraj več zaupanja do ljubljanskih gospodov, če v svojih oklicih narodnjake kot naše izveličarje razglašujejo.

Potrebujemo družega moža v naših revah. Kje ga najti? Imamo ga v svojem okraju, namreč gospoda kantonskega glavarja, ki si je, akoravno od drugod k nam došel, v kratkem občno spoštovanje in zaupanje vsih Belih Kranjcev pridobil. On ima najimenitniše javne zadeve našega okraja v svojih rokah, on je v vedni dotiki z našimi župani, on jim primore, kar je le mogoče, on je načelnik ljudskega šolnega nadzorstva, on bi tudi zaradi naših cest, ki nam toliko homatij napravljajo, v deželnem zboru besedo na pravem mestu sprožil, njegov glas več izdà, kakor dolgo besedovanje kacega kmetiča ali v javnih zadevah malo izurjenega gospodskega narodnjaka. Prepričani smo, da prevzame poslanstvo, ako ga sè svojim zaupanjem počastimo. Volimo toraj volilci kmečkih občin enoglasno za poslanca v deželni zbor gospoda Janeza Mahkota, glavarja črnomeljskega kantona. Dobro bo za nas in za celi okraj! Metlika, 30. junija 1877. Več volilcev.“

Pač škoda za črnilo in papir, pa škoda tudi za g. Mahkota, kteremu mora tako priporočilo odvrniti srca in vdanost tukajšnjega prebivalstva, ki ga je doslej jako čislalo in spoštovalo.

Iz Maribora, 14. julija. Včeraj 15. julija je tukajšno katoliško-politično društvo obhajalo svoj letni občni zbor. Udje, posebno kmečkega stanu so se ga v obilnem številu vdeležili in prepričani smo, da so se vsi, tudi tisti, ki so od dalje prišli, zadovoljni vrnili domu. Bil je namreč ta zbor eden najsijajnejših, kar jih je društvo do zdaj obhajalo. Glavna predmeta, o katerih se je imelo govoriti, bila sta splošni shod katoličanov na Dunaju v početku preteklega majnika in petdesetletnica škofovanja papeža Pija IX.

Prvi govornik, prečastiti g. korar Kosar so kot vdeleževalec splošnega prvega shoda katoličanov na Dunaju z navdušenimi besedami

in živimi barvami popisovali pomen, podobo in vseh tega shoda. Važne sklepe in resolucije tega shoda so z ozirom na naše razmere tako jasno in vsem razumljivo razložili, da so na koncu izvrstnega govora vsi navzoči z gromovito navdušenostjo tem sklepom pritrdili. — O drugem predmetu so govorili č. g. stolni vikar J. Flek. Pripovedovali so zanimivejšo dogodbe romarjev, ki so iz naše škofije hodili k petdesetletnici Pijevega škofovanja v Rim in opisovali celo svečanost v Rimu. Poslušalci so z veliko pozornostjo pazili na zanimivo poročilo in tako rekoč vsi v duhu opravili to božjo pot z govornikom. Oba predmeta je potem znani g. Simetinger nemški razložil, češ, ta dva dogodka je previdnost božja tako združila, da se celi katoliški svet in posebno mi v naši ljubi domovini Avstriji vzbudimo k novemu krščanskemu življenju ter različni avstrijski narodi združijo in zvežejo po katoliški veri v novo močno celoto. Med posameznimi govori so se kratko rešile navadne društvene zadeve: slišalo se je poročilo o delovanju odbora, položil se je račun in izvolili so se v odbor prejšni odborniki. Po dokončanem zborovanju smo se razšli jako zadovoljni s srečno željo, naj bi se kmalo zopet videli pri enakem zborovanju. Bog daj!

Domače novice.

V Ljubljani 19. julija.

(*Pomilostili*) so cesar 4 jetnike na ljubljanskem gradu, 4 jetnice v Begunjah, in 197 jetnikov po drugih deželah takrajlitavskih.

(*Porotniki*) za prihodnje sodnijske obravnave, ki se prično 6. avgusta. Miha Dimnik, hišni posestnik, Franc Ferlinc, gostilničar, Avguštin Gecelj, hiš. pos., Janez Janeš ml., hiš. pos., Franc Kasch, trgovec, Ferdinand Mahr, hiš. pos., Alojzij Pavšin, hiš. pos., Vaso Petričič, trgovec, Henrik Potočnik, steklar, Matej Rant, trgovec, Franc Trtnik, hiš. pos., — vsi iz Ljubljane. Lorenc Alijančič, pos. na Bistrici; Matej Ambrožič v Ljubnem; Anton Brence, pos. v Studenčiču; Jurij Deisinger, pos. v Loki; Janez Erlach, pos. na Fužinah (Weissenfels); Janez Goričnik, trgovec v Radoljci; Franc Hočevlar, pos. na Slapu; Jože Jesenko, trgovec v Loki; Janez Kecelj, pos. v Kamniku; Henrik baron Lazzarini, grajščak v Smledniku; Peter Malli, usnjar v Tržiči; Adolf Obreza, trgovec v Cirknici; Aleš Pavlin, pos. v Podbrezji; Alojzij Peterlin, pos. v Kamniku; Jurij Škofic gospodar v Šentvidu; Jože Rodé ml., hiš. pos. v Kamniku; Franc Teržar, usnjar v Hribu; Henrik Toman, trgovec v Kranji; Jože Vidic, pos. v Lescah; Evgen Vilhar, grajščak na Kalcu; Anton Brenk, pos. v Zagorji. — Namestniki: Janez Bernard, usnjar, Erazem Biršic, lekar, Janez Čermak, inženir, Alojzij Kajzelj, zlatar, Janez Potočnik, hiš. pos., Jože Saller, fotograf, Andrej Smrdel, usnjar, Boštjan Virk, čevljar, Andrej Zitterer, čevljar — vsi v Ljubljani.

(*Iz seje deželnega odbora 7. in 14. julija.*) Predlogu pomnoženega krajnega in okrajnega šolskega sveta je deželni odbor pritrdil, da se učitelj Franc Govekar definitivno nastavi za nadučitelja in vodjo dverazredne ljudske šole na Igu. — Pogorelcem v dolnem Mahonovcu v Šent-Jernejski občini se je dovolilo 500 gld. podpore iz deželnega zaklada.

(*Kdor hoče skoro da prvega umetnika na goslih slišati*), ki je vrh tega še naše gore list — Slaván — naj pride v petek zvečer ob 8. uri v čitalnico našo, kjer bo od Italijanov in Francozov slavljeni g. Franjo Krežma s svojo

gospico sestro Ano, potovaje skozi Ljubljano, veliki koncert dal s sledečim programom: 1. Tovačovsky — „Na gorah“, zbor s četvero-
spevom, poje moški zbor ljubljanske čitalnice. 2. a) Raff — „Cavatina“, b) Wieniavski „Polonaise brillante“, gosp. Franjo Krežma. 3. a) Rubinstein — „Romanca“, b) Schuman-Liszt — „Pesem ljubezni“, c) Paganini-Liszt — „Etude de concert“, gospodičina Ana Krežma. 4. Max Bruch — Koncert v 3 skladih, gosp. Franjo Krežma. 5. Zajec — „Večer na Savi“, zbor s četerospevom, poje moški zbor ljubljanske čitalnice. 6. Vieuxtemps — „Norma“, Fantaisie brillante na G-struni, gosp. Franjo Krežma. 7. Rubinstein — „Valse caracteristique“, gospodič. Ana Krežma. 8. a) Krežma — „Mon rêve“, Romanca, b) Wieniavski — „Souvenir de Moscou“, caprice brillante, gosp. Franjo Krežma. Vstopnina 50 kr. — Sedež 70 kr.

(Višje blagoslove) bodo škof delili 8 bogoslovcem, in sicer 24. t. m. subdiakon, 26. diakon, 27. pa mašnikovo posvečevanje.

(Učiteljska konferencija) za Ljubljansko mesto je bila 5. t. m. — Predsednik c. k. šl. nadzornik pl. Gariboldi otvori skupščino s primernim nagovorom, konstatira pričujočnost za glasovanje opravičenih, katerih je bilo okoli 30, bere ministerske ukaze zastran izdave primernih šolskih knjig in imenuje ravnatelja g. Hrovata v svojega namestnika, in v zapisnikarja sta odbrana Gerkman in Kronberger. Opazke so omenile nekaj šolsko vradovanje, nekaj šolsko disciplino in učavo, med drugim je omenil g. nadzornik, da se mu ima predlagati učni red in zapisnik šolskih ur. — Vodja Belar je poročal o šolskem in učnem redu dne 20. avgusta l. 1870. Sklene se k §. 8. alin. 2. nasvetovati to-le: Ljudske učilnice po takih krajih, koder so tudi srednje učilnice, naj uk prično in sklenejo tedaj, kedar je začetek uka zapovedan srednjim učilnicam. Isto naj velja tudi zastran počitnic.

K §. 20: Napredek naj se zaznamuje z besedami zelo dober, prav dober, dober, zadostni, nezadostni. Pri §. 24. se nasvetuje to-le: Telesno se pokore otroci, ako komisija to sklene. Ta komisija so na 4- ali 3razredni učilnici učitelji, na 2- in 1razrednih šolah prvomestnik krajnega šl. sveta, oziroma učitelj in iz krajnega šolskega sveta. —

K §. 47. — Učnih ur naj bode na 1razrednicah za manjše učence po 10 ur, za večje pa po 15 ur na teden, namesto 12 in 18, kakor je bilo dosihmal. — K §. 66. Šolska nizanila naj se dajo le 2krat na leto. —

Samostalen predlog g. Belarja je bil: „Otroci iz okolice se nimajo sprejemati v mestne ljudske šole.“ — Sprejeto. — V bukvarnični odsek so bili voljeni gg. Raktelj, Kokalj, Žumer in v stalni odbor gg.: Praprotnik, Tomšič, Raktelj, Linhart. — Ravnatelj Hrovat se zahvaljuje predsedniku, in skupščina se sklene ob $\frac{3}{4}$ na 12. — Na večer je bila zopet skupščina — v razvedrenje.

„Uč. Tovarš.“

(„Turški list“) je objavil v torek neko oporeko uemčurskdga volilnega odbora v Ljubljani slovenskim listom, ki so trdili, da so nemčurji pri volitvah glasove kupovali; ta odbor namreč trdi, da slovenski listi o tem lažejo. Mi in z nami vred vsi slovenski listi in tudi veliko veliko ljudi je v stanu sodnijsko veljavno dokazati, da so nemčurji res glasove kupovali. Pri tem ostanemo, naj nemčurji taje, kolikor jim drago; mi jih lahko javno pred svetom na laž stavimo, kar se bo v svojem času v čežnem in državnem zboru pokazalo.

„Turški list“ se tudi jezi nad tem, da mi take reči, katerih nam naša ljubljanska cenzura ne pusti na dan, dajemo tiskati zunaj naše dežele; „turški list“ pravi, da je to bojazljivost. Kaj bo to bojazljivost! Mi smo v stanu vse dokazati, kar pišemo, če se nam le pusti; ali z državnim pravištvom se ne moremo pretepati. Da nam poguma ne manjka, o tem se utegnute še prepričati, kedar pride pravi čas zato.

(Konfisciran) je bil zadnji „Slovenec“ št. 78 zaradi vvodnega članka „zlata doba“ in dopisa iz Ljubljane „po volitvah.“ Ravno tisti dan bil je tudi zapečaten „Sl. Narod.“

Razne reči.

— Premembe pri učiteljstvu. G. Karol Bernard, učitelj v Begunjah pri Cerknici, je imenovan učiteljem na 4razredni ljudski šoli v Škofji Loki. Gsp. Jurij Vranič, dosihdob učitelj v Eisenerz-u, je dobil podučiteljsko službo na Dunaji.

— V letnem poročilu gimnazije novomeške opisuje prof. J. Ogórek v latinskem jeziku grškega modrijana Sokrata kot moža in družinskega očeta. Iz šolskih naznanil razvidimo, da je imela gimnazija 18 učenikov, učencev pa 114 in sicer 106 Slovencev in 8 Nemcev. Šolnine po 8 gl. jih je plačevalo 13, po 4 gl. pa 7, vsi drugi so bili oproščeni. Podporni zaklad za revne učence znaša že 2550 gl. v papirji, 200 gl. v hranilnici in 45 gl. gotovine. Zrelotno izpraševanje je bilo 9. t. m.; vdeležili so se ga vsi 4 osmošolci in tudi vsi dobili spričevalo z odliko.

— Med divjaki. Misijonar bil je povabljen k kosilu v gosposko družino. Pri kosilu nazoče gospe imele so zelo izrezano obleko in zato jih je gospodar oprosteval pri misijonarju izgovarjaje se z modo. Misijonar pa pravi: „O meni to ne stori, jaz sem že navajen — bil sem deset let med divjaki.“ — Da, to je res! „Je li res“, vprašal je nekdo Tirolca, „da Tirolci se spametujejo še le, ko so stari 40 let?“ „Res je res“, odgovori vprašani; „in tedaj imajo le eno minuto časa, da zgrabijo ponudeno priložnost; če jo pa takrat zamude, ostanejo vse življenje neumni, hakor drugi ljudje.“

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Goriškem: Učiteljski službi enorazrednic v Kredi in v Otolazi, šolskih občinah III. plačilne vrste. Prosilci naj vložijo svoje prošnje

pri dotičnih krajnih šolskih svetih naj dalje do 15. avgusta 1877.

Na Kranjskem: Na enorazrednih ljudskih šolah v Nevljah in na Brdu z letno plačo 400 gl. in prostim stanovanjem. Prošnje do 10. avgusta t. l. c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Kamniku (Stein in Krain).

— Telegrafična postaja z omejeno dnevno službo se je 16. t. m. odprla v Matavunu (Montona) v Istri.

Eksekutivne dražbe.

19. julija: 3. Končina iz Gabrja v Zatičini. 3. Golč iz Vrhpeči, 3. Bučar iz Zajčje vasi, 3. Golob iz Sel, 3. Pavšič iz Jame, 3. Murgel iz Jablane, 3. Usenik vsi v Rudolfovem. 3. Jalen v Zgornjih Tenetišah, 3. Cerkovnik v srednji Beli oba v Kranji. 3. Ješenak iz Mlina v Radolici. 2. Mauc iz Preserjev na Vrhniki. 2. Peče 1. König iz Kleča oba v Kočevji. 1. Hlebec iz Zaloge, 1. Povše, 1. Rupar iz Savineka vsi v Mokronogu. 1. Drobnič iz Ceste v Lašcih.

20. junija: 3. Legina iz Preloz, 2. Švager iz Bušine vasi, 2. Slane iz Rozalnice, 2. Hočvar iz Božakove vasi vsi v Metliki. 3. Starec z Breg, 3. Cestar s Pijane gore, oba v Krškem. 2. Gregorič in 1. Mahorčič oba v Novemestu. 2. Klapčič iz Stude, 2. Marn iz Ihana, oba na Brdu. 2. Škufca iz Brezovoga dola v Zužemberku. 1. Žele iz Trnja, 1. Fatur iz Petelin, oba v Postojni. 1. Petrič iz Velesovega v Kranji. 1. Kobe z Vrha, 1. Spiznagel in 1. Pangretič iz Čepelj vsi v Črnomlju.

21. julija: 3. Šusteršič, 3. Zdravje iz Kremenice, 3. Poderžaj iz Zavrha, vsi v Ljubljani. 3. Pavšič iz malega Ubelskega, 3. Kolar oba v Senožečah. 3. Tavčar iz Smolevega, v Loki. 3. Gerčar iz Gornje Radenice, v Črnomlju. 2. Žitko iz male Ligojne, na Vrhniki. 2. Bojda iz Tidošič v Metliki. 1. Ferme iz Jelenka, 1. Beden iz Krtiae, 1. Grad iz Beričeva, vsi na Brdu. 1. Gerdanski iz Grdanea, 1. Berganski iz Bergane, 1. Suhadole iz Šmarja, 1. Jamnik iz Čateža, 1. Cujnek iz Drame, 1. Gorene iz Čateža, vsi v Kosanjeviči. 1. Burger iz Podreč, v Kranji.

Med. in Chirur.

dr. L. Jenko, (1)

c. k. fizikus, zdravnik za oči itd., ordinira na mestnem trgu št. 21 (v Petričičevi hiši), od 9. do 11 $\frac{1}{2}$ ure dopoldne.

Telegrafične denarne cene 18. julija.

Papirna renta 62. — Srebrna renta 67.70 — Zlata renta 74.15. — 1860letno državno posojilo 113 — Bankine akcije 774 — Kreditne akcije 144.80 — London 124.90 — Srebro 109.50. — Ces. kr. cekini 5.95 — 20-frankov 9.96.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša 3 $\frac{26}{100}$ mernikov.

Reči		V Ljubljani		V Novemestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptaju		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice	(hektoliter mernik)	9	20	10	—	11	5	10	50	9	50	10	94	—	—	9	94	9	—
		2	67	2	90	3	40	3	5	2	85	3	36	—	—	2	89	2	61
Reži	(hektoliter mernik)	7	—	6	90	6	82	6	80	7	10	6	34	—	—	7	60	8	—
		2	14	2	12	2	10	2	9	2	17	1	96	—	—	2	32	2	45
Ječmena	(hektoliter mernik)	4	20	5	50	4	55	5	30	5	70	5	56	—	—	6	58	3	80
		1	26	1	54	1	37	1	63	1	54	1	71	—	—	2	2	1	16
Ajde	(hektoliter mernik)	8	48	8	50	8	45	6	—	6	20	4	88	—	—	7	48	6	50
		2	59	2	60	2	58	1	85	1	91	1	50	—	—	2	28	2	—
Prosa	(hektoliter mernik)	4	70	5	80	5	42	5	70	6	50	7	80	—	—	4	46	6	20
		1	41	1	78	1	51	1	75	2	—	2	40	—	—	1	37	1	91
Turšice	(hektoliter mernik)	6	40	7	20	6	82	6	30	6	50	5	21	—	—	6	86	6	10
		2	14	2	20	2	20	1	94	2	—	1	60	—	—	2	10	2	—
Ovsa	(hektoliter mernik)	3	90	3	90	4	22	4	—	4	10	3	58	—	—	4	68	4	—
		1	19	1	19	1	27	—	98	1	25	1	9	—	—	1	12	1	22